

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Český úřad zeměměřický a katastrální**, se sídlem Pod Sídlištěm 1800/9, Praha 8, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2014, č. j. 6 A 35/2014 – 13,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2014, č. j. 6 A 35/2014 – 13, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž bylo zastaveno řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku.

[2] Žalobou podanou u Krajského soudu v Českých Budějovicích se stěžovatel domáhal vydání rozsudku, kterým by soud uložil žalovanému povinnost neprodleně poskytnout informace pod body 2-7 žádosti ze dne 14. 8. 2013.

[3] Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 1. 2014, č. j. 10 Na 2/2014 – 3, byla věc postoupena městskému soudu jako místně příslušnému. Toto usnesení nabylo právní moci dne 17. 1. 2014.

I. Vymezení věci

[4] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za žalobu, městský soud jej vyzval usnesením ze dne 19. 3. 2014, č. j. 6 A 35/2014 - 8, k jeho uhrazení v desetidenní lhůtě. Usnesení si stěžovatel převzal dne 28. 3. 2014 a reagoval na ně podáním ze dne 4. 4. 2014, v němž požádal o osvobození od soudního poplatku. Podání se žádostí o osvobození od soudního poplatku bylo zasláno elektronickou poštou bez ověřeného podpisu, aniž by bylo do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu či byl předložen jeho originál.

[5] Městský soud poukázal na § 37 odst. 2, větu první a druhou, s. ř. s., dle nichž úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. Pokud bylo podání učiněno v jiné formě, je třeba je do tří dnů potvrdit písemným podáním stejného obsahu nebo je třeba předložit jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, dospěl městský soud k závěru, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se žalobce domáhá zcela samostatného rozhodnutí v rámci řízení o podané žalobě. Jde tak o úkon, kterým disponuje řízením, když se domáhá posouzení zcela samostatné otázky o tom, zda splňuje podmínky osvobození od soudního poplatku. Městský soud tak nepřihlížel k žádosti o osvobození od soudního poplatku, která byla učiněna elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona a nebyla do tří dnů potvrzena podáním stejného obsahu či předložením jeho originálu.

[6] Městský soud konstatoval, že stěžovatel v určené lhůtě soudní poplatek nezaplatil ani neuvedl skutečnosti, které by jeho zaplacení bránily, proto bylo řízení o žalobě zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl svévolnost napadeného usnesení městského soudu, jelikož byla ignorována jeho žádost o osvobození od soudního poplatku. K takovým žádostem přitom městský soud i Nejvyšší správní soud běžně přihlíží.

[8] Dle stěžovatele rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, na který městský soud odkazoval, na danou věc nedopadá, protože se netýká nynějšího řízení. Žádost o osvobození od soudního poplatku stěžovatel nepovažuje za návrh, kterým by se disponovalo řízením.

[9] Stěžovatel na závěr kasační stížnosti uvedl, že za posledních deset let městský soud vydal jediný kladný rozsudek ve věci poskytování informací, pokud byla žalobcem osoba žádající o osvobození od soudního poplatku za návrh na zahájení řízení. Současně zmínil, že v řízení pod sp. zn. 6 Ca 77/2009 byl vydán rozsudek až po zrušení nezákonného rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, přičemž tento rozsudek byl odůvodněn tím, že žalovaný poskytl informaci ve stanovisku k žalobě.

[10] Stěžovatel navrhl, aby napadené usnesení městského soudu bylo zrušeno.

[11] Žalovaný se k podané kasační stížnosti ve stanovené lhůtě nevyjádřil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Důvod kasační stížnosti odpovídá důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zároveň zkoumal,

zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77.

[14] Stěžejní otázkou předloženou zdejšímu soudu k posouzení je zhodnocení, zda žádost o osvobození od soudního poplatku je úkonem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, tj. úkonem ve smyslu § 37 odst. 2, věty první, s. ř. s.

[15] Dle § 37 odst. 2, věty první a druhé, s. ř. s.: „*Podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona.*“⁸⁾ Bylo-li takové podání učiněno v jiné formě, musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřiblíží.“ Poznámka pod čarou č. 8) odkazuje na zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). Na zodpovězení otázky, zda je žádost o osvobození od soudního poplatku úkonem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, závisí posouzení, zda žádost o osvobození od soudního poplatku, která nebyla podána písemně nebo ústně do protokolu, musí či nemusí být potvrzena dle § 37 odst. 2, věty druhé, s. ř. s.

[16] Nejvyšší správní soud nesdílí názor městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku je podání obsahující úkon, kterým se disponuje řízením nebo jeho předmětem. Zdejší soud běžně o žádostech o osvobození od soudního poplatku, které byly podány elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona, rozhoduje, aniž by vyžadoval jejich potvrzení písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu. Ve věci nynějšího stěžovatele tak učinil např. v usneseních ze dne 16. 1. 2013, č. j. 1 As 179/2012 - 26; ze dne 17. 5. 2013, č. j. 2 Ans 12/2012 - 30; ze dne 26. 4. 2013, č. j. 3 Aps 2/2013 - 20; ze dne 17. 12. 2013, č. j. 4 Ans 10/2013 - 21; ze dne 3. 6. 2013, č. j. 5 Aps 3/2013 - 13; ze dne 14. 1. 2014, č. j. 6 As 96/2013 - 17; ze dne 7. 8. 2013, č. j. 7 Ans 7/2013 - 15; a ze dne 24. 9. 2013, č. j. 9 Aps 6/2013 - 12 (tato rozhodnutí nejsou dostupná z www.nssoud.cz).

[17] Na rozhodování o žádosti o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) zdejší soud nenahlíží jako na nějaké zvláštní řízení o této žádosti včleněné do řízení o žalobě. Místo náhledu, že by mělo jít o určité „řízení v řízení“, na žádost o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud hledí jako na jeden z procesních návrhů, o kterém se rozhoduje usnesením vydaným přímo v rámci probíhajícího řízení o žalobě. Neexistuje zde tak žádné řízení, jímž nebo jehož předmětem by se žádostí o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) disponovalo. Žádost o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků), která nebyla podána písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané podle zvláštního zákona, proto nemusí být potvrzována postupem předvídaným v § 37 odst. 2 s. ř. s.

[18] V daném ohledu lze poukázat na smysl § 37 odst. 2 s. ř. s., kterým je identifikace a autentizace osoby podatele (a to skrze vlastnoruční podpis, identifikaci vlastní osoby při sepisu protokolu či skrze elektronický podpis). Vzhledem k tomu, že zvláštní nároky na formu mohou pro určité účastníky představovat jistý procesní diskomfort, omezuje s. ř. s. požadavek zvláštní formy podání jen na vybraná podání, jejichž důležitost odůvodňuje zájem na formě, která umožňuje identifikaci a autentizaci osoby podatele. U dalších podání nespádajících pod § 37 odst. 2 s. ř. s., která se zpravidla váží na již zahájená řízení, se lze spokojit s tím, že podatel je dostatečně identifikován již samotným povědomím o řízení, k němuž se podání vážou. Tak tomu bylo i ve věci před městským soudem, kde již samotná povědomost žadatele o osvobození od soudního poplatku o probíhajícím řízení před městským soudem a časová souvislost jeho žádosti s výzvou na zaplacení soudního poplatku nemohla co do identity žadatele vyvolávat žádné pochybnosti. I z pohledu smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s. by se tak jevilo trvání na nutnosti žádost potvrdit písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu jako nadbytečné.

[19] Již jen okrajově lze poukázat na § 42 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Toto ustanovení, byť formulované od s. ř. s. odlišně, plní obdobný smysl jako § 37 odst. 2, přičemž dle věty první § 42 odst. 2 o. s. ř. platí: *„Písemné podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telefaxem nebo v elektronické podobě je třeba nejpozději do 3 dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění.“* Žádost o osvobození od soudních poplatků zcela jistě není podáním obsahujícím návrh ve věci samé, není jej tak třeba doplnit předložením jeho originálu či písemného podání shodného znění. Nejvyšší správní soud nespatřuje důvod, proč by se v daném ohledu měl lišit režim žádosti o osvobození od soudních poplatků dle o. s. ř. a s. ř. s., když výklad daných ustanovení umožňuje dosáhnout shodného výsledku.

[20] Současně souhlasí se stěžovatelem, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, na který odkázal městský soud, se nyníjší věci netýká. V daném rozsudku zdejší soud dospěl k závěru, že námitka podjatosti je úkon, jímž se disponuje řízením, konkrétně se jím zahajuje řízení o námitce podjatosti, resp. vyloučení soudce pro podjatost. O námitce podjatosti uplatněné proti soudci městského či krajského soudu, resp. o jeho vyloučení rozhoduje Nejvyšší správní soud; jde-li o námitku směřující proti soudci Nejvyššího správního soudu, rozhodne jiný senát Nejvyššího správního soudu, přičemž toto rozhodování má vlastní předmět odlišný od předmětu hlavního řízení. Z obou těchto důvodů vyplývá, že takové rozhodování nemůže být součástí řízení, z jehož rozhodování má být soudce vyloučen, ale musí jít o formálně samostatné řízení. Byť je tedy rozhodování o námitce podjatosti, resp. vyloučení soudce procesně navázáno na hlavní řízení, jde o formálně samostatné řízení.

[21] Rozdílnost rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků je dána tím, že zde nefiguruje jiný soud či jiný senát, který by o žádosti rozhodoval. O této žádosti rozhoduje ten senát, který rozhoduje o samotné žalobě, případně předseda tohoto senátu. To, že o dané žádosti v zákonem předvídaných případech rozhoduje předseda senátu, nikoli celý senát, však v dané souvislosti nemůže hrát zásadní roli, jelikož nelze vázat formu podání na skutečnost, zda bude či nebude návrh (žaloba) posléze vyhodnocen jako zjevně neúspěšný, což je rozlišovací kritérium pro to, zda o žádosti rozhoduje předseda senátu či celý senát. To, v jaké formě lze žádost podat, musí být zřejmé již od samého počátku.

[22] Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že se neztotožnil se závěrem městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem. Městský soud se tak v nynější věci měl zabývat stěžovatelovou žádostí o osvobození od soudního poplatku za žalobu, to však neučinil a místo toho řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Tímto postupem zatížil řízení předcházející usnesení o zastavení řízení nezákonností, pro kterou bylo třeba napadené usnesení zrušit.

[23] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že pro nynější věc je bezpředmětné stěžovatelovo tvrzení, že za posledních deset let městský soud vydal jediný kladný rozsudek ve věci poskytování informací, pokud byla žalobcem osoba žádající o osvobození od soudního poplatku za návrh na zahájení řízení. Takové tvrzení totiž neobsahuje žádný důvod, na jehož základě by mohla být spatřována nezákonnost nebo nesprávnost napadeného usnesení o zastavení řízení. Předmětem nynějšího přezkumu ze strany Nejvyššího správního soudu je napadené usnesení a řízení, které před městským soudem předcházelo jeho vydání, nikoli obecná desetiletá rozhodovací činnost městského soudu. Stejně tak jsou zcela bez významu výtky proti řízení vedenému pod sp. zn. 6 Ca 77/2009, jelikož toto řízení nepředstavuje předmět přezkumu o nynější kasační stížnosti a ani u něj není z kasační stížnosti patrná žádná souvislost s nynější věcí.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení dle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, v němž bude městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). O věci přitom zdejší soud rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti se rozhoduje zpravidla bez jednání.

[25] O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2014

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu